

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
plačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 31.

V Mariboru 30. julija 1868.

Tečaj II.

Dragi rojaki!

Važni in imenitni so časi, v katerih živimo, časi, v katerih mogočni duh človeške narode zbuja k novemu življenju, ali jih, ako jim je spanje ljubše, za večno pokopava. Naši dedje so bili nekdanj sloboden in sam svoj narod, v zborih in skupščinah so odkrivali po mirnem potu brez strahu in zlobe svoje želje in potrebe, in v lepem miru so dosegli, kar jim je bilo treba. Gospodovali niso nad nikim. Robstvo jim je bilo sramota. Ti časi so žalibog izginoli; po izgubljeni svobodi nam je propala narodnost, in malo manjka, da nismo nehali živeti. To bi bila sramota, ki ne bi se dala oprati; delati moramo, to je naša dolžnost, in posebno zdaj, ko so nam zopet roke razvezane. Imamo zdaj novo ustavo, podeljeno nam po našem milostljivem cesarju, po kateri nam je spet mogoče, svoje misli in želje očitno, javno pod milim nebom izgovarjati in jih vladi svitlega cesarja oznanjati, da se izpolnijo. Zaradi tega so pod tem vabilom podpisani možje sklenoli, Vas sklicati, da bi se zopet enkrat pod milim nebom, kakor naši očetje pred 1000 leti pod košatimi lipami, pogovorili in posvetovali, česa nam je zdaj v današnjem času naj bolj treba kaj nam je naj bolj krepko od vlade zahtevati. Take pogovore pod milim nebom so že zdaj imeli Nemci v Beču in v Gradcu, tudi naši slovanski bratje Čehi na Pemskem in Moravskem. Mi bomo imeli ta pogovor zaradi svojih starih pravice, ktere se našega naroda in jezika tičejo, tu v Ljutomeru (ali Lotmerku) v nedeljo popoldne 9. avgusta 1868 na travnikih pri Ščavnici. Pridite in pripeljite se, kolikor vas je koli mogoče! Iz vsake vesnice, iz vsakega hrama, iz vsake hiše naj vsaj po eden pride. — Kdor koli more, naj pride, nihče naj doma ne ostane, ker zdaj se po pretečenih 1000 letih zbiramo prvokrat na Slovenskem pod milim nebom, in ta shod je vse drugače bolj imenitna reč, nego kakoršna koli druga veselica na tem svetu, ker tu gre za naše naj svetjše, pa naj bolj zanemarjene pravice. Ako se zdaj ne začnete, možje slovenski, gibati in na svoje noge postavljati, prepozno bi bilo v nekoliko letih, in ostali bi vedno uboščki, siromaki in popolnoma nič v našem cesarstvu. Premislite in preudarite, kako pregreho bi vi na svojih otrokih zakrivali, ako bi zamudili tako imeniten shod, kakor bo deseto nedeljo po binkoštih tu v Ljutomeru. Še enkrat Vam na sree pokladamo: pridite vsi, kolikor je koli mogoče, in kdor koli od doma more. — Samo ako nas bo jezera in jezera pod milim nebom zbranih, bodo imeli naši sklepi veljavnost pri visoki vladi in bo ona na nje gledala. Še enkrat Vam kličemo: na noge slovenski možje, če vam je še kaj za stare pravice mari! Pride naj vsak, bodi si kmet (želar), nagornjak ali vincar. Samo če bomo iz vseh stanov združeni kaj sklepali in sklenoli, potem bomo kaj dosegli, da nam bo boljše šlo, nego zdaj! Na noge torej! Zdravimo in zbudimo se iz svojega tako rekoč mrtvaškega spanja! Pomagajmo si sami! kajti ako si ne bomo sami pomagali, nam ne bo nihče na tem svetu pomagal. K sklepu tega povabila Vam še enkrat vpijemo tako močno, kakor je koli mogoče: nihče iz nobene hiše vseh vesnic, posebno ormuškega, ljutomerskega in gornje-radgonskega okraja ne sme 9. avgusta 1868 popoldne v Ljutomeru manjkati!

Ivan Kukovec, posestnik v Ljutomeru. Matija Zemljič, trgovec v Ljutomeru. Vekoslav Šonaja, tržan iz Veržeja in okrajni odbornik. Dr. Jakob Ploj, odvetnik iz Ljutomera. Ivan Farkaš, kmet iz Ilijaševce, župan in okrajni odbornik. Andrej Raih, kmet in župan iz Pristave. Ivan Vargazon, kmet iz pristave. M. Veršič, kmet. Dr. Anton Klemenčič iz Ljutomera. Vekoslav Hercog, vračnik iz Ljutomera. Ivan Vučina, tržan iz Ljutomera. Franz Murkovič, kmet iz Cezajnovce. Ivan Makotar, kmet iz Cezajnovce. Vatroslav Moharič, kmet in župan iz Podgradja. Ivan Raih, kmet iz Cvena. Jožef Kociper, kmet. Anton Rotar, kmet in župan v Cezajnovceih. Vid Novak, kmet in okrajni zastopnik. Dr. Valentin Zarnik iz Ljutomera.

Naše narodne pesmi.

Spisal F. Kočever.

(Dalje.)

Narodne pesmi so zrcalo, v katerem se vidi vsa dušna bitnost naroda, one so — djal bi — fotografična slika te jegove dušne bitnosti. Naš narod je vesel do lahkomišljenosti, in pobožen do pietizma. In tako so tudi jegove pesmi. Jih glavni značaj je pobožno, in zato nedolžno veselje. Vse djanje in nehanje se pri našem narodu začinja, izpeljava in vršava lepo v božjem strahu. Vesela čud je v našem narodu tako silna, da bi se celo v poskočnice zaletela, da je ne bi obligaten božji strah krotil. Zraven teh dveh glavnih znakov, je še en tretji, ki deloma iz zmešanja omenjenih dveh izvira, in ta je melanholija. Malo melanholije pesmim nikdar ne škoduje. Melanholija pesmi rahle dela, ter jim daje neko dobrodejno milino; Nемеc bi djal: den schmelz. Melanholija se pa v slovenskih narodnih pesmih bolj v napevi razliva nego v besede, in zato je forte v naših narodnih napevih zelo redek, fortissime se pa mislim nikjer ne najde. Napevi naših narodnih pesmi le bolj na široko stopajo. Toliko melanholije, kolikor je je v srbskih narodnih pesmih tako silno deje, da človeško domišlijo, mesto da bi jo vzdignola, celo na tla potisne. Kdargod sem jaz slepa goslara slišati priliko imel, vsakokrat se me je neka pohabljava otožnost polastila. V naših narodnih pesmih je pa samo toliko melanholije, kolikor je je treba, da se srce ogreje in v blage domišljije raztopi. Tudi tako zvane poetične strasti je v naših narodnih pesmih v primeru s srbskimi, malo. Izrazi kakor n. pr. kunem ti boga živoga! — bog te ubio! — proklet bio! — in enaki, slični, ki se v srbskih narodnih pesmih tako gostokrati nahajajo, so v slovenskih narodnih pesmih celo nepoznani.

Na koncu poedinih štrof se pri pojenju naših narodnih pesmi rada obesi neka epifonija kakor tralalala, hopsasa, kluk kluk kluk, kukurukuku in enake, kar jaz ne bi za domače za slovensko, ampak za ptujo držal. Srbsko narodno pesništvo takih epifonij ne pozna: le primorski Hrvati obešajo na poedine štrofe svoji monotoni ninanana. Tudi pri zagorskih Slovencih se take epifonije redkeje slišijo nego pri onih v vaši Lajtaciji. Brž ko ne so te epifonije od nemških pavrov k nam prinesene, ravno tako tudi ukanje in tako zvano jodlanje.

Rim ali vzklad ni ne pri naših, ne pri srbskih narodnih pesmih dosledno rabljen. V starejih narodnih pesmih je več alliteracij, nego-li pravih rimov najti. Narod kot pesnik nikjer nalašč vzklada ne vpotrebljava, in le tam, kjer se ta tako rekoč sam od sebe poda in ponudi, kjer se mu tedaj z lepa zognoti ni mogoče, tam ga najdemo rabljenega. Za čistost vzklada narod slabo mara, večidel je tedaj zelo moten n. pr.

Prvi venec jesena (govori):
Ma' pri nas je veselja!
Tretji venec žalbeljna:
Pri nas je dost' žalega!

Drugi venec drobnih rož:
Mi le imamo v bogu trošt!

Na Krasu, kadar gredo procesije deža prositi, pa boje tako-le pojejo:

„Pisana palca, rdeči križ
Bog nam daj en pohleven dež“.

Ta nečistost vzklada, ki umetno pesem zelo grdi, v narodnih pesmih prav nič ne žali: da! nečisti vzklad je celo karakteristični kriterium narodne pesmi. Stari narodi: Hobejci, Grki in Rimljani vzklada niso poznali. In zato bi se izreči moglo, da so sploh ne vzkladne narodne pesmi stareje memo vzkladnih. Res je, vzklad ima neko moč v sebi, ali ne tolikanj na razum, kolikanj na uho delajočo. Nezmerno rabljen zablati rad in preide v nečimarno zvoniklanje. Prava poezija prav lahko brez vzklada izhaja.

Karakterističen je začetek naših narodnih pesmi. Vsaka tretja četvrta se gotovo z eno sledečih vrstic začenja:

Stoji stoji tam beli grad . . . Stoji stoji tam turška vojska . . .
Stoji stoji tam cerkvice . . . Leži leži tam poljece . . .
Stoji stoji tam lipica . . . Rasti rasti rožmarin . . .
Stoji stoji tam tratica . . . Raste raste vinska rozga . . .
Stoji stoji tam ravno polje . . . Sijaj sijaj sončece . . .
Stoji stoji tam vrtec moj . . .

Pa tudi s kakšnim vprašanjem — al redkeje — se rada pesem začenja.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Vsak delavec naj misli na svoje delo.

V „Slov. Narodu“ štev. 43 in 44 sem čital popis: „Naša kmetijska šola“. Vse se mi je prav dobro dopadlo. Takih učivnic bi si morali po več krajih sami narediti, da brž vzdignemo vbogo slov. ljudstvo na višo narodno stopnjo izobražnosti in blagostana. Deležniki ali akcijonarji menda nebi pri takem podvzetju se slabe čutili — saj sčasoma ne, ako že prva leta zavoljo izvanrednih stroškov. —

Takih priložnosti je žalibože mnogo ne ponudbo. Zakaj dacije vedno rastejo, na dohodke pa se ne gleda, kako in odkod jih potegovati, ker se večkrat primeri, da se roba pod ceno prodati mora, če se kateri oderuh prikaže, naj se le silno potrebni denar dobi; prave barantije pa ni. Saj se le večidel iz drugih dežel razne robe uvažja. K temu še navadno naši ljudje premalo umijo vsakovrstne robe tako pridelovati, da bi jim čez ostajala in za prodaj pripravna bila: Bog hotel, da se sami borno preživiti zamorejo. — Pri tako žalostni prikazni, naj bi toraj dragi rodoljubi se po več krajih pogovorili, pravila zložili, po katerih bi se tu pa tam posestva po akcijah pokupila, zveden in pravičen oskrbnik postavil, in iz dotičnih krajev mladenči od 14. do 18. leta stari za 3 leta brezplačno itd. delansko podučevali v vsih predalih ali panogah umnega kmetovalstva. S tem si odgojimo bistri, iskreni narod slovenski, ki nam bo v čast in slavo, ter se nikoli podjarmiti dal ne bo, ker stoji na lastnih nogah.

Take učivnice kmetijske bi se naj naredile blizo Radgone, Ljutomera, Ormuža, Ptuja, st. Lenarta v slov. Gor. itd. Kder se razna roba pridelana lože in hitreje poproda; sposobni mladini pa se priložnost ponudi, da se v svoji okolici, v domačem kraju umnega kmetovanja nauči.

Posestva nakupiti ni težavno, ker jih je v vsakem kraju na izbero. Zakaj več je slabih gospodarjev, kakor umnih in skrbnih; nekteri pridejo silama na boben, nekteri pa sami radi. — Tako so meni znane kmetije, ki bi se za 3 do 4000 for. pokupile, in merijo 30 do 40 oral raznega zemljišča: vinogradov, gozdov, travnikov, njiv itd. ki bi se po tem lahko zložila, kder so razkosana. Mislim, kjer je 60 do 100 oral raznega zemljišča, ondi bi se taka kmetijska učivnica že vpeljati zamogla. —

Pa pred sem povedal, naj vsak delavec misli na svoje delo. Delansko se tega le po premišljevanju in v takih kmetijskih učivnicah nauči in privadi, kakošne so ravno omejnene, in se priporočajo naj bi se napravile po več krajih.

Ker pa še takih učivnic ni, in Bog ve, kdaj se bodo vresničile, bom toraj ob kratkem poskusil že znane reči ali opravila ponoviti, kako gre o njih misliti, ter se nadjam, če si naši delavci le te kratke opombe zapamtijo, in se po njih vadijo, bo saj začetek storjen.

Vsako delo, še tako majhno in malo pomenljivo, ima svoj vzrok, zakaj ali za česa voljo se mora opraviti; zakaj tako, pa ne drugače:

Celo luteran dr. Hufeland pravi: Zdravnik brez vere je grozovitnež, grozna zver (Ungeheuer). Vero mora vsak človek imeti, sicer je brez temelja. Berač prosí, in misli: inčače ni daru ne dobi. Ti Boga molíš; spomni se: tudi ti si berač pred Njim in ne veš, kaj ti bo prihodnja ura dobrega ali slabega donesla — in ker veš, da ves blagoslov od zgoraj z nebes, od Boga prihaja, kterege ves svet v strah djati ne more: — zato, ko pametna stvar, Boga molí.

Jest greš, ko si lačen, piješ, ko si žejen. Ako pa več ješ in več piješ, kakor ti je treba, nisi na svoje delo mislil; toraj nespametno, grešno delal. Tako je tudi z drugimi nednostmi.

Hlapec, ki se je z gospodarjem pogodil, čedi konja, ga krmi in napaja v hlevu; misli: Ako bi konj prost bil, bi se ne ogrdil, ne oprasnatil. Tudi živeža in pijače bi si zdaj tu, zdaj tam dovolj poiskal, kakor se to o zverini ve. — Ker je tedaj človek konju prostost vzjel, je tudi sveta dolžnost, da človek konju prijazno vstreže, ki mu delati pomaga. — Najeta dekla po pogodbi snaži kravo, ji polaga tečne krme in jo napaja v hlevu ali na vodo goni, da se sprehodi; naj misli: tudi meni ne bi dobro djalo, če bi me hudo imeli, slab in pičel živež dajali, in bi morala vedno v izbi sedeti, ležati ali stati. — Za to pa krava vse da, kar ima. — Človek je kravi prostost vzjel, jo med 4 stene zaprl; jegova dolžnost je, ji tudi dostojno streči. Ako bi bila krava prosta, bi si sama živeža iskala, čvrsta in zdrava čutila, čist zrak imela, se ne ognjusila; tele bi jo sesalo, dokler bi hotelo in krava mleka imela.

(Dalje prihodnjič.)

Trganje trsovega listja.

Nabajajo se mnogi ljudje, ki trsu, ko začne grozdje mehko prihajati, marljivo listje odtrgujejo misleči, da po tem solnce zrelost grozdja bolj pospeša. Neki škusen vinorejec opominja gospodarje, naj tega ne bi dopuščali, ker s tim se grozdju samo kvar dela, ker se po tem naglo speče in se dalje razvijanje sokov vstavi.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

30. Za zdaj hočemo le o metalnem denaru kovini govoriti in o tem imamo obče pravilo da jegova zamenivna veljava je enaka stvari, za katero se zameni. S tim hočemo reči da kedar damo cvenk, srebro ali zlato za žito, meso ali železo, je ta denar sam po sebi ravno toliko vreden kakor so one stvari: t. j. pridelati za 5 gld. srebra ali cekin zlata, ravno toliko dela in truda pridzadene kakor teža železa, ki si ga kupimo za 5 gld. srebernih ali zlati cekin. Zamenjujemo tedaj le vedno delo za delo. Kdor po takem svoje pridelke za zlato in srebro zameni, zna da dobi za nje stvar, ktera ima v sebi ležečo ali pozitivno in naravno veljavo enako oni, za katero se je zamenila.

31. Ko je v vsaki družbi človeški treba zadanih zammemb, treba ji je tedaj tudi določene krožne veljave, ktera vendar nikdar ni tolika, kolika je zamenivna veljava vseh stvari, ker se te nikoli ne vse ob enem zameniti ne morejo, t. j. le mal del vsega prvoženja sastaja v denaru. Pri tem pa, ko za zamembe treba le določene krožne veljave, se vendar more primeriti, da med tem ko povsodi drugod denar in zamembe v enem in istem ravnotežju ostanejo, se v kateri kraj več denara donese kakor se ga potrebuje za navadno zamenjivanje, ktero se ni pomnožilo; tukaj bi oni, ki denar obilen imajo jeden drugega preplačevali, cena bi denaru padala kakor drugim stvarern rasla. Ker bi v tem kraju denar naj nižje cene bil (t. j. vse drago), bi vsakdo se požuril ga za svoje izdelke in pridelke si zameniti; to vendar bi dolgo ne trajalo, ker brž bi se denar, ki ga je bilo po navadni razmeri odveč, porazdelil, in staro ravnotežje nastopilo. Nasprotno pa, ako se kde produkcija zlo pomnoži in in ž njo zamenjivanje rase, bi denar ki se je poprej rabil,

zda ne zadostoval, bilo ti ga premalo zvrševati po navadni razmeri zvrho svojo: tedaj bi jegova veljava rasla in cena drugim stvarjem padala. Ko pa je cena pridelkom tako nizka, da si jih ljudje bližnjih dežel na dobiček lahko kupujejo, so sedje brž pridejo in donesejo potrebnega denara, cena stvarjem sopet poskoči in staro ravnotežje nastopi.

(Dalje prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

Ljubomir (ki sedi s Semenkom sam pri kamneni mizi pod lipo.) — Ali ste že prečitali pismo v opominj ministru za kmetijstvo, katero sem vam predvčeraj izročil?

Semenko. Sem, sem, ali nisem vsega prav razumel, ker je mnogo ptujih besed v njem.

Ljubomir. Res je, da je mnogo ptujih besed v onem pismu in zatoraj je za marsikterega težko razumljivo, temu vendar vzroka celo ne morem najti, pismo je posebno pisano za učitelje in gospodarje; učitelji ga bodo še morebiti razumeli ali tudi težko, gospodarji pa, kateri so večidel kmetje, ga ne bodo razumeli ali zlo težko. — Da je vendar pismo tako pisano, ni kriv minister, temoč jegovi uradniki, katerim se je to delo izročilo in ki niso premislili, da bi tako pismo moralo biti tako pisano, da bi ga vsak prost kmet lahko razumel.

Semenko. Kolikor sem jaz razumel, hoče minister za to skrbeti, da se bodo mladi ljudje na kmetijah podučevali v kmetijstvu.

Ljubomir. Tako je.

Nastopijo mnogi kmetje in se po pozdravljenju vsi vsedejo okoli kamnene mize.)

Semenko. Ravno prav ste došli, g. učitelj so mi ravno začeli razlagati ministersko pismo, katero smo pred kratkim dobili in katero je posebno izdano za gospodarje in ktere ga ne razumimo prav dobro, mislim tedaj, da bo Vam vsem všeč, če na tanko izvemo, kaj se v njem nahaja.

Žalec. Prosimo g. učitelja naj nam le razlagajo.

Ljubomir. Pismo govori o vpeljanju uka v kmetijstvu in pravi naj prej, da se ta uk ne sme vpeljati v ljudske šole, kakor so neki gospodje hoteli, temoč fantje se bodo morali učiti, še le tedaj, kedar so že iz ljudske šole istopili in sicer bo ta uk obligaten, t. j. v vsak bo se moral učiti gospodarstva, učilo pa se bo vsako nedeljo pred poldan in po zimi po večerih in sicer vsak teden 3-4 ure skozi dve leti.

Iglič. Ali, če bodo naši fantje morali v šolo hoditi, kaj pa bodo rekli krčmarji in kdo bo v zimi po večerih zabavljaj deklince pri predenju.

Ljubomir. Ravno zato bo ta uk koristen na večih straneh; fantje se bodo nekaj koristnega naučili.

Semenko. Kaj pa se bodo fantje v teh šolah učili?

Ljubomir. To bom vam iz pisma samega četal. (Četeje.) „1. Četeti, pisati in računati, z popolnim ozirom na gospodarstvo ali kmetijstvo. 2. Naturoslavje in naturopisje (fisko, kemijo, rudoznanstvo, raztljinoznanstvo, živaloznanstvo) z praktičnem ozirom na oddelke kmetijstva, t. j. na poljedelstvo, pripravo senokoš, živinorejo (pridele se bod tudi potrebne stvari o zdravljenju živali), vrtnarstvo, sadjerejo, vinorejo, bučelarstvo, svilorejo, gosdnarstvo, delanje cest, hišno gospodarenje z mlekom, stavstvo (zidarija in tesarija). Zmožnejši se bodo tudi učili risati, če bo učitelj to umetnost znal. Praktično se bode kazalo kako se morajo obdelovati vrta, drevoreja, ko ko ravnati z bučelami in svilnimi črviči; sprehajaje se po polju, senokošah in logih se bode učilo, kako se mora tamo delati, tudi izhodi v odaljene kraje, v katerih se kako dobro gospodarstvo nahaja, bodo vpeljani.“

Semenko. Kdo pa bo fante podučeval

Ljubomir. Učitelji, živinski zdravniki in umni gospodarji, tako stoji v ministerskem pismu.

Žalec. Živinskih zdravnikov v naši deželi ne bodo mnogo našli. V naši okolici šest ur daleko ni nobenega učenega živinskega zdravnika samo neki konjederci zdravijo živino.

Ljubomir. Vi imate prav, učenih živinskih zdravnikov še nam sila manjka, marsikteri konjederec pa, ki se peča z zdravljenjem živine, je v kratkih letih pri nas že bogat mož postal, koristno bi zatorej res bilo se učiti živinozdravilstva.

Semenko. Ne morem zapopasti zakaj bogati kmeti ne pošiljajo svojih sinov na Dunaj, da bi se tamo naučili

živinozdravilstva, ker bi taki zdravniki zlo koristili v deželi in se tudi lahko obogatili. — Pa ne samo ne bo živinskih zdravnikov, ki bi podučevali o imenovanih predmetih, temoč tudi naši učitelji ne bodo znali fantov v kmetijstvu podučevati, ker se tudi ti dozdej niso učili tega.

Ljubomir. Vi imate celo prav, ali temu hoče vlada priti na pomoč, tako stoji v imenovenem ministerskem pismu; o tem vendar prihodnjič za danes naj bo zadosti.

Iglič. Prosim Vas povejte še nam zakaj mariborska čitalnica „Domovine“ več ne prijemlje?

Ljubomir. Jaz mislim, da je tamošnje gospode zelo razžalil sostavek, ki ga je prinesla „Domovina“ v 29. listu in, v katerem grdo napada slovensko mladino.

Semenko. Kaj pa te pravi o naši mladini?

Ljubomir. Pravi, da so med njo ljudje „poredni“ — zagovedni, topoglavci — tepčasti kratkovedneži — smrkovci, opična posnemarija — srboritost sničavih frkolinov — „opičja čreda“. — Dalje pravi „Domovina“, da državnim poslancem nasprotujejo: „židovsko-slovenski časnikarji“ — „sumljivi narodnjaki ali pohajači brez značaja in brez službe“ — „glasovodje časniških mačjih godeb“ — „zvitorepi potepuhi“ itd.

Debelko. To pa je res nedostojna pisava.

Žalec. G. Iglič! Ta sostavek, je pisan za Vas.

Iglič (jezno). Za me? Zakaj pa za me!

Žalec. No no! samo ne bodite hudi in mi ne zamerite. Jaz sem si samo mislil, ker vem, da bi radi izdali kako slovensko knjigo, če bi izdali „novi posebni slovenski slovar“ in da bi tedaj v tem sostavku „Domovine“ marsiktero lepo besedico našli.

(Iglič in vsi drugi se smejejo in odidejo.)

Dopisi.

Iz Ljutomera. 26. julija. (Slovenskim dijakom.)

Lepa je priložnost slov. dijakom v predstoječih vakancah zopet kaj za svoj toliko dozdej zanemarjeni narod storiti. Čitalnice naj bodo njihova zbirališča, polje delovanja pa: nauka zelo potreben prosti narod. Čitalnica ljutomerska željno pričakuje teh milih gostov in za trdno se nadja, da jo bodo posebno iz ljutomerskega, gornje-radgonskega in ormuškega okraju precej prve dni pri svojem prihodu na svoj dom obilno obiskali, in da bode ta poziv v vseh domorodnih srcih brzi odziv našel. Čitalniški odbor.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. Kaj neki dela naše kmetijsko društvo? Ali še živi, ali ne? Mi bolj oddaljeni člani od mest niti o društvu niti o njegovi podružnici celo leto nič ne zvemo. Prej, dokler še smo imeli, tako imenovane krožne odbornike, smo vendar po njih zvedeli, kedar je imelo društvo, ali podružnica seje, k katerim smo tudi večkrat hodili; ker se je pri njih vendar samo nemški govorilo, se nismo pri njih celo nič naučili, ker mi slovenski kmetje nismo toliko zmožni nemškega jezika, če ga ravno nekoliko govorimo, da bi gospodarske nemške izraze razumeli, in zatoraj nam celo društvo ni skoraj nič koristilo in mi slovenski kmetje zmirom bolj zaostajamo proti drugim v gospodarstvu. Tako ne sme dalje iti, potrebno nam tedaj je, da skrbimo za to, da dobimo slovenske kmetijske družbe, ali da se pridružimo, krajski kmetijski družbi in sicer ko naj hitreje. Po mojem mnenju bi prav koristno bilo, če bi v vsaki župniji bil odsek gosp. družbe, ktere ga predsednik bi naj bil kak mož, ki je v celi župniji naj bolj izurjen v gospodarstvu; ta bi moral vsako nedeljo sosede v gospodarstvu podučevati, in tudi djanski kazati, kako se p. drevesa požlahtnujejo, kako se ima polje naj bolj obdelovati, kako s bučelami ravnati; ktere trte v tem ali onem zemljišču naj bolje rastejo; kako je ravnati z gospodarskimi pridelki in kako s zlato rudo, t. j. z gnojem; kako se zboljšajo senokoše, kako pokladati živini in kako se bolena živina zdravi itd.

Da pa bi se v vsem leže napredovalo, bi zlo dobro bilo, če bi se otrokom, posebno v nedeljski šoli, po izpitih delili gospodarske knjige za darila in da bi se take bukve kupile iz družbine zaloge, tako bi došle lepe gospodarske bukve tudi med reve ljudi, ki si jih kupiti ne morejo. Tudi od crivenega premoženja bi se lahko vsako leto kaki goldinarček za to zlo koristno stvar porabil. Te in enake stvari bi se morale v kratkem osnovati, če hočemo v gospodarstvu napredovati! Z Bogom!

J. Kralj, kmet.

Čitalnica v Ptujju, 22. julija. Po §. 8 pravil in vsled dotičnega sklepa skupščine dne 14. majnika t. l. se sklicujejo vsi prečastiti društveniki k občnemu zboru na dan 6. avgusta t. l. ob 10. uri pr. p., da se posvetuje prememba čitalničnih pravil.

Zvečer velika beseda v čitalnici. Dijakom i bogoslovcem je vstop v čitalnico brez plačila dovoljen.

Ravnatelj.

Politični ogled.

C. k. ministerstvo na Dunaju je potrdilo vse spremembe brambovske postave. Po tej postavi je cesar naj viši gospodar cele armade, samo to še se je pristavilo, da more imeti ogerska deželna bramba svojega posebnega poveljnika.

Služebni listi obetajo neko zvezo in prijateljstvo med Prusko in Avstrijo.

Nekteri česki listi pravijo, da se česki deželni zbor ne bo sošel, čeravno je tudi sklican; čuje se tudi o neposrednih volitvah za državni zbor.

Pravi se tudi, da bo cesar sam k začetku deželnega zbora v Prago došel.

Če je ravno zlo deževalo se je vendar 19. t. m. v Strakonici na Českem zbrala velika množina ljudstva, tabora vendar ni bilo. Tudi na gori Levinu se je zbralo više 4000 ljudi.

Česki deželni odbor je izdal za zbor predlog, da se ima Praška tehnika v dva zavoda, namreč v česki in nemški razdeliti.

V Peštu je brambovski odbor nasvetoval, naj se z malimi spremembami sprejme brambovska postava in dovoli 28000 novakov.

Pred kratkim so bili nekteri Poljaki, med njimi tudi znani dr. Smolka v Peštu na razgovor. Takrat se ni izvedelo, o čem so se pogovarjali. Zdaj pravi „Czas“, da so se pogovarjali o združenju Galicije z Ogersko na oni isti podlagi, kakor bo združena Hrvaška. Če bi vlada res kaj takega storila, bi bilo samo zato, da bi po tem leže postopala proti Čehom.

Baron Eötvös je izdelal za ogerski državni zbor medversko postavo.

Iz Hrvaške piše neki dopisnik „Zukunft“, da je tamo žalostna razpadnost in pravi zadnjič: Na noge! Dvignimo se in delajmo skupno z drugimi Slovani. Narod je pripravljen hoditi za svojimi „voditelji“, na ktere se zaupno ozira. — Skrajni čas je! Narod trojedine kraljevine mora izreči pred vsem svetom, kaj si želi in kaj zamuje. Pogumno in zložno!

„Pol.“ pravi, da neki trdijo, da je slovenski živelj na primorskem popolnoma ravnopezen italijanskemu, in da ima zdaj vlada lepo priliko pregrehe prejšnjih let poravnati.

Italijanski časopis „Un. Italia“ prerokuje, da še bo to poletje vojska. Napoleon hoče napasti Pruskó, ob enem pa bi Španjolska postopala proti Italiji.

Francoska strogo straži špansko granico, da bi ne mogel general Prim v deželo. Gotovo je to, da je francoska policija tirjala, naj se Montpensier iz dežele izžene.

V Madridu ne morejo dobiti ministrov.

V Brasiliji in Meksiki še je zmirom punt.

Novičar.

Preiskava za stran tepenja v Trstu potrjuje zmirom bolj, da so jej vzrok samo prenapeti Italijanissimi. Slovenci in jih vojna so bili od njih napadeni.

V Slavoniji okoli Požege je t. m. 8. dan tako zlo deževalo, da je nastala strahovita povodenj, ktera je vse na polju in vinogradih popolnoma pokončala; nedloga je tedaj strašna.

Iz Rustúka se piše, da so se v tamošnji okolici uporabniki s Turki spet prav zlo topli.

Kar se dozda v, tržaška deputacija na Dunaju ni dosegla svojih namenov.

V Belemgradu še se zmirom nadaljuje tožno obravnavanje proti knezoumorcem.

V Belemgradu se je vstanovil odbor, ki namerjava knezu Mihaelu napraviti spominek na tistem mestu, kjer je bil umorjen.

28. t. m. pred poldnevom je bilo vstreljenih 14 hudodelnikov, ki so se vdeležili pri knezoumorstvu, na nekem travniku poleg Belgrada. Žalibog se je pri tej priložnosti zgodila tudi nesreča; odbila se je namreč krogla od stopa, na kterege je bil hudodelnik privezan, in je tako zlo zadela nekega častnika v čelo, ki je preblizo tamo stal, da je taki mrtev pal.

Na Českem znašajo zaostanki neposrednih davkov za tekoče leto 1 mil. gld.

„Hrv. Nov.“ pravijo, da je c. k. poveljstvo zaukazalo da se imajo odsihmal vsi službeni zapisniki, odloke, pisma, pogodbe, pozivi, dražbe itd. v vojaški granici spisavati v hrvaškem jeziku.

V Levovu so konfiscirali časnik „Dzienn. Lwowski“ zaradi nekega dunajskega dopisa. Celó „Gaz. Narod.“ ki je jegova naj vekša nasprotnica, se temu čudi in pravi, da misli vlada prej ko ne tudi poljsko narodno časnikarstvo tako pokoriti, kakor česko.

Iz Olomuca se piše, da so bili žandarji in vojaki obstopili holmec, na katerem bi se bil imel sniti tabor. Zbralo pa se je vendar blizo 5000 ljudi, ki so šli k križu, na katerem je bila nabita prepoved, in so molili za boljšo prihodnost in so se po tem mirno razšli.

G. V. Tamborini, okoli kterege se je sukala lanjska sokolovska homatija, je zdaj zaprt v Novem mestu, kjer je poslednji čas štacunar bil. Sodnija ga je djala v preiskavni zapor, ker je sumljiv hudodelstva goljufije.

Časnik „Politik“ je nehal in mesto nje izhaja v Pragi „Correspondenc.“

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	—	5	22	5	—	4	70
Rži	2	75	3	40	3	80	3	10
Ječmena	2	60	3	10	3	50	—	—
Ovsa	1	60	2	20	2	10	1	80
Turšice (kuruze) vagan	2	80	3	30	3	—	2	90
Ajde	3	—	—	—	3	20	2	80
Prosa	2	80	3	—	3	—	—	—
Krompirja	1	60	1	25	1	20	—	—
Govedine funt	—	20	—	25	—	24	—	25
Teletine	—	20	—	25	—	24	—	24
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	26	—	24	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	9	—	8	50	10	—
„ 18" „ „	—	—	5	60	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	6	—	6	—	6	—	7	50
„ 18" „ „	—	—	3	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	40	—	80
„ „ mehkega „	—	60	—	50	—	40	—	70
Sena cent	1	25	1	20	—	75	1	—
Slame cent v šopah	1	—	1	—	—	65	—	80
„ „ za steljo	—	80	—	90	—	60	—	60
Slanine (špeha) cent	40	—	36	—	40	—	38	—
Jajec, pet za	—	10	—	10	—	12	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 42 kr. a. v.

Ažijo srebra 111.35.

Narodno drž. posojilo 63.15.

Loterijne srečke.

V Trstu 22. julija 1868: **57 39 2 81 31**

Prihodnje srečkanje je 5. avgusta 1868.

Priloga prodajalnice.

M. Berdajs,

trgovec z dišečim, tvorilnim in barvinim blagom na grajskiškem trgu zraven kapelice:

„Pri morskem raku“ v Mariboru

priporoča svojo novo, izbrano, bogato zalogo s celo črstim in dobrim blagom, ktero prodava po naj nižji ceni.